

ו' אייר תשפ"ה
04 מאי 2025

לכבוד

ראשי המוסדות להשכלה גבוהה אשר מתקיימות בהם תוכניות לימודים בפסיכולוגיה

שלום רב,

הנדון: בקשה להתייחסותכם לסוגיות הקשורות להצעת שינוי מבנה הלימודים וההכשרה בפסיכולוגיה

במסגרת עבודת הוועדה להערכת איכות שפעלה מטעם המל"ג בשנת 2019, נקבע כי עבודתם המדעית של חוקרים מישראל בתחום הפסיכולוגיה הינה בחזית הידע המחקרי ומובילה ברמה עולמית. בהמשך לכך מל"ג בהחלטה מיום 23.2.2021 קבעה כי "תחום הפסיכולוגיה ממשיך להתאפיין בפרודוקטיביות אקדמית ובהשפעה חברתית ניכרת".

רמה זו מהווה בסיס איתן לכל שינוי והתאמה הנדרשים כצו השעה. בפנייה זו, יתוארו האתגרים הקיימים בנושא ההכשרה לצורך קבלת תואר מומחה בפסיכולוגיה, והמענים האפשריים לאתגרים אלו. נבקש את התייחסותכם לסעיפי ההצעה אשר יפורטו בהמשך המסמך.

במכתבנו זה, אנו מבקשים את התייחסותכם למפורט בהצעה מטה. הנקודות להתייחסות כוללות: (1) עדכון מבנה תוכנית הלימודים (2) תהליכי מיון הסטודנטים (3) תהליך הגשה בדיקה ואישור של תוכניות חדשות ו-(4) דרכים להתמודדות עם השלכות המתווה החדש על מעמדו של תחום הפסיכולוגיה במוסדות האקדמיים בישראל.

נודה להתייחסותכם עד ליום 30.5.25.

רקע:

כידוע, ההכשרה האקדמית למקצוע הפסיכולוגיה, מתבססת כיום על השלמה של תואר ראשון ולאחריו לימודים לתואר שני בפסיכולוגיה יישומית, בהתאם לתחומי ההתמחות הקיימים בחוק. לאחר השלמת הלימודים האקדמיים לתואר שני, פסיכולוגים נדרשים לשנתיים התמחות במשרה מלאה או ארבע בחצי משרה באחד מששת תחומי המומחיות (קלינית, שיקומית, חינוכית, התפתחותית, תעסוקתית ורפואית). התמחות זאת נעשית על פי חוק הפסיכולוגים ותקנות הפסיכולוגים ובפיקוח משרד הבריאות. בין התואר הראשון לתואר השני מתבצע תהליך סינון המבוסס על הציונים בתואר הראשון, מבחן מתאם ארצי, המלצות בתחום המחקר ובתחום הקליני וראיונות.

מועצת הפסיכולוגים ובעקבותיה המל"ג דנו בשינוי מבנה תוכנית הלימודים וההכשרה עקב שלוש סיבות מרכזיות: (1) עליה בצורך בטיפול ובאבחון פסיכולוגיים שהתעצם בשנתיים האחרונות נוכח מלחמת חרבות ברזל, (2) משך ההכשרה שהינו ארוך מאוד, ו-(3) אי וודאות משמעותית של המועמדים ללימודי פסיכולוגיה לגבי היכולת להשלים את התהליך ולגבי משכו. זה האחרון מציב אתגרים בפני מועמדים פוטנציאליים להשלים אותו.

בעקבות בקשת משרד הבריאות, הוחלט במלי"ג על הקמת ועדה אשר תציע דרכים ליישום העקרונות שהוצעו על ידי מועצת הפסיכולוגים (מצורפת החלטת מלי"ג מיום 18.3.2025 [תוכנית לשינוי הכשרת הפסיכולוגים בישראל](#)). בשלב זה מדובר על בחינת האפשרות לגבש תוכניות במבנה החדש בטווח המיידי אשר ילוו במחקר הערכה. יודגש כי בהתאם לתוצאות המחקר המלווה יוכנסו עדכונים ושינויים למתווה המוצע. התוכנית החדשה תתקיים במקביל לתוכניות הקיימות.

במסגרת עבודתה, הוועדה תדון, בין היתר, בדרכים להתמודדות עם השלכות המתווה החדש על מעמדו של תחום הפסיכולוגיה במוסדות האקדמיים בישראל. לצורך זה, הוועדה תקיים היועצות סדורה עם המוסדות ותקיים מפגשים עם נציגי המוסדות.

להלן עקרונות מרכזיים של התוכנית שהוצגו ע"י יו"ר מועצת הפסיכולוגים והפסיכולוג הארצי במשרד הבריאות לבחינת המל"ג:

- משך הזמן המינימלי בין קבלה למסלול ההכשרה לפסיכולוגיה ועד מומחיות יהיה 6 שנים, מבלי לוותר על הדרישה לתואר ראשון ותואר שני מחקרי ועל אורך ההתמחות.
- הקבלה ללימודים במוסדות האקדמיים תהיה בתחילת התהליך לתוכנית הכוללת תואר ראשון ושני.
- הלימודים הקליניים, המחקר וההתנסות המעשית יתחילו כבר בתואר הראשון שבו ילמדו המבואות הנלמדים כיום ועיקרי לימודי הליבה לתחום המומחיות.
- בתואר השני ילמדו תכנים מתקדמים במקביל לעריכת מחקר במסגרת תזה מחקרית.
- מחצית מהיקף ההתמחות תתבצע בתקופת הלימודים לתואר השני.
- שנת ההתמחות האחרונה, תתבצע בתום התואר השני. קיימת סבירות גבוהה שניתן יהיה לבצע אותה בשנה אחת בהיקף נרחב יותר.
- הוועדה שהוקמה נועדה לבחון עקרונות אלה, בין היתר, באמצעות היועצות עם המוסדות להשכלה גבוהה בישראל במספר נושאים הקשורים ליישום התוכנית החדשה.

כפי שצוין לעיל, מוסדות שירצו לשלוח את עמדתם בכל אחד מהנושאים שצוינו, מתבקשים לעשות זאת לא יאוחר מיום 30.5.2025. את התגובות יש לשלוח לגב' דבורה קליין Dvorak@che.org.il

בברכה,

פרופ' גדעון אנהולט, יו"ר הוועדה לשינוי מבנה הלימודים וההכשרה בתוכניות לימודים אקדמיות בפסיכולוגיה

חברי הוועדה (לפי סדר א' ב'):

- פרופ' אמריטוס יואל אליצור, לשעבר ראש המגמה לפסיכולוגיה חינוכית ופסיכולוגיה קלינית של הילד, בית הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית
- ד"ר רועי אלוני, ראש המגמה לפסיכולוגיה שיקומית, החוג לפסיכולוגיה אוניברסיטת אריאל
- ד"ר איילה בלוח, יו"ר מועצת הפסיכולוגים
- ד"ר שרון זיו ביימן, המחלקה לפסיכולוגיה, המכללה האקדמית תל-אביב יפו
- ד"ר שירי בן דוד, מנהלת המערך הפסיכולוגי, המרכז הרפואי הדסה, וראש המגמה לנוירופסיכולוגיה שיקומית, האוניברסיטה העברית

- פרופ' שמואל שולמן, ראש התכנית לתואר שני בפסיכולוגיה קלינית, המסלול האקדמי המכללה למנהל
- פרופ' גבי שפיר, דיקאן הפקולטה לפסיכולוגיה, המכללה האקדמית אחוה משקיפים בוועדה:
- ד"ר גבי פרץ, הפסיכולוג הארצי, משרד הבריאות
- גב' מיכל אנגלרט, הפסיכולוגית הארצית, משרד החינוך

1. עדכון מבנה תוכנית הלימודים

ע"פ החלטת מלי"ג בנושא היקף הלימודים לתואר ראשון ופריסתם, נדרשת השלמה של לפחות 120 נ"ז בתוכנית לימודים תלת-שנתית. בתואר ראשון בפסיכולוגיה, הנלמד פעמים רבות כתואר דו חוגי, נדרשות לפחות 60 נ"ז בפסיכולוגיה. בנוסף, המלי"ג קבעה תנאי קבלה מינימליים לתואר שני בפסיכולוגיה עבור מועמדים שלא למדו תואר ראשון בפסיכולוגיה. מועמדים אלו חייבים להשלים את הקורסים הבאים בהיקף של לפחות 20 נ"ז, כאשר כל קורס יהיה לפחות 2 נ"ז: מבוא לפסיכולוגיה, סטטיסטיקה/שיטות מחקר, פסיכולוגיה פיזיולוגית/יסודות הנורופסיכולוגיה, פסיכולוגיה קוגניטיבית, פסיכולוגיה התפתחותית, פסיכולוגיה חברתית/רב-תרבותית, פסיכופתולוגיה/פסיכולוגיה אבנורמלית, תיאוריות אישיות ושני קורסי בחירה מתוך תואר ראשון בפסיכולוגיה.

בתואר השני נלמדים לפחות לימודי הליבה. כפי שמצוין בהחלטת המלי"ג מיום 24.7.2012, ישנם קורסים המשותפים לכלל המגמות וקורסים אחרים שהינם ספציפיים לכל תחום התמחות. בנוסף, נדרשים לימודי בחירה בכל אחד מהתחומים, סה"כ בתואר שני נדרשות 34 נ"ז + פרקטיקום בהיקף של לפחות 10 חודשים בהיקף 16 שעות בשבוע, במקום המוכר להתמחות בתחום הלימודים. בכל תחומי המומחיות נדרשת עבודת מחקר ברמה של תזה או עבודת גמר. להלן טבלה מסכמת של לימודי הליבה הנדרשים בכלל המגמות:

לימודים בפסיכולוגיה קלינית	לימודים בפסיכולוגיה התפתחותית	לימודים בפסיכולוגיה חינוכית	לימודים בפסיכולוגיה תעסוקתית	לימודים בפסיכולוגיה רפואית	לימודים בפסיכולוגיה שיקומית
פסיכופתולוגיה 4 נ"ז	פסיכופתולוגיה 4 נ"ז	פסיכופתולוגיה 4 נ"ז	פסיכופתולוגיה 2 נ"ז	פסיכופתולוגיה 4 נ"ז	פסיכופתולוגיה 4 נ"ז
פסיכו-דיאגנוסטיקה 4 נ"ז	פסיכו-דיאגנוסטיקה 4 נ"ז	פסיכו-דיאגנוסטיקה 4 נ"ז	פסיכו-דיאגנוסטיקה 4 נ"ז	פסיכו-דיאגנוסטיקה 4 נ"ז	פסיכו-דיאגנוסטיקה 4 נ"ז
פסיכותרפיה- לפחות שתי גישות טיפוליות מרכזיות 8 נ"ז	פסיכותרפיה לפחות שתי גישות טיפוליות מרכזיות 8 נ"ז	פסיכותרפיה לפחות שתי גישות	פסיכותרפיה לפחות שתי גישות	פסיכותרפיה לפחות שתי גישות	פסיכותרפיה לפחות שתי גישות

טיפוליות מרכזיות 8 נ"ז	טיפוליות מרכזיות 8 נ"ז	טיפוליות מרכזיות 8 נ"ז	טיפוליות מרכזיות 8 נ"ז		
אתיקה 2 נ"ז	אתיקה 2 נ"ז	אתיקה 2 נ"ז	אתיקה 2 נ"ז	אתיקה 2 נ"ז	אתיקה 2 נ"ז
מחקר בתחום של המגמה או חשיבה מדעית 4 נ"ז	מחקר בתחום של המגמה או חשיבה מדעית 4 נ"ז	מחקר בתחום של המגמה או חשיבה מדעית 4 נ"ז	מחקר בתחום של המגמה או חשיבה מדעית 4 נ"ז	מחקר בתחום של המגמה או חשיבה מדעית 4 נ"ז	מחקר בתחום של המגמה או חשיבה מדעית- 4 נ"ז
קורסים שונים בתחום הפסיכולוגיה השיקומית-8 נ"ז	קורסים שונים בתחום הפסיכולוגיה רפואית-8 נ"ז	קורסים שונים בתחום בפסיכולוגיה תעסוקתית-8 נ"ז	קורסים שונים בתחום הפסיכולוגיה החינוכית-8 נ"ז	קורסים שונים בתחום הפסיכולוגיה ההתפתחותית- 8 נ"ז	קורסים שונים בתחום הפסיכולוגיה הקלינית-8 נ"ז
התנסות מעשית קורס מלווה פרקטיקום 4 נ"ז	התנסות מעשית קורס מלווה פרקטיקום 4 נ"ז	התנסות מעשית קורס מלווה פרקטיקום 4 נ"ז	התנסות מעשית קורס מלווה פרקטיקום 4 נ"ז	התנסות מעשית קורס מלווה פרקטיקום 4 נ"ז	התנסות מעשית קורס מלווה פרקטיקום 4 נ"ז
התנסות מעשית פרקטיקום שיקומי	התנסות מעשית פרקטיקום רפואי	התנסות מעשית פרקטיקום תעסוקתי	התנסות מעשית פרקטיקום חינוכי או קליני של הילד	התנסות מעשית פרקטיקום התפתחותי	התנסות מעשית פרקטיקום קליני
סה"כ 34 נ"ז- פרקטיקום	סה"כ 34 נ"ז- פרקטיקום	סה"כ 34 נ"ז- פרקטיקום	סה"כ 34 נ"ז- פרקטיקום	סה"כ 34 נ"ז- פרקטיקום	סה"כ 34 נ"ז- פרקטיקום

על התוכניות החדשות לכלול את כל לימודי החובה והליבה לתואר ראשון ושני. יש לעמוד בסטנדרטים הקיימים היום מבחינת מספרי הלומדים בקורסים היישומיים ובקבוצות הדרכה.

2. תהליכי מיון הסטודנטים

1. מיון המועמדים

בשלב זה למוסדות שיקיימו תוכניות במתווה החדש תינתן עצמאות בבחירת המועמדים, זאת בהתאם להחלטת המל"ג לפיה "ככלל, האחריות על שמירת הרמה האקדמית, הכוללת תנאי קבלה ראויים לתוכניות הלימודים השונות, נתונה בידי המוסדות להשכלה גבוהה". לטובת המיון, ניתן יהיה להשתמש גם בשירותים של חברה חיצונית. ככל שהמל"ג תחליט על תנאי קבלה רוחביים בתחום הפסיכולוגיה, המוסדות יהיו מחויבים לפעול בהתאם. מכל מקום יודגש כי גם אם ייקבעו תנאי קבלה רוחביים, המוסדות רשאים להחמירם שכן הדרישות המחייבות הן דרישות מינימום.

2. דרכי תיקוף והערכה

כלל המוסדות האקדמיים שיקיימו תוכניות במתווה החדש יחויבו להשתתף באיסוף מידע ובמחקר אודות תהליכי המיון. אנו רואים בתוכנית החדשה ובשינוי בתהליכי המיון הזדמנות לקדם את המחקר בתחום זה, באופן שיתרום משמעותית גם לתחומים אקדמיים אחרים וגם למנגנוני מיון וסינון של אנשי מקצוע בארץ ובעולם.

חוקרים ומוסדות המעוניינים להציע תהליך של תיקוף והערכת תהליכי מיון וסינון, מוזמנים לשלוח התייחסות בהתאם.

3. תהליך הגשה, בדיקה ואישור לתוכניות חדשות

מוסדות המעוניינים להקים תוכנית במתווה החדש באחד או יותר מתחומי המומחיות הנלמדים במוסד, מוזמנים להצהיר על כוונתם זו וישלחו הצעה לתוכנית כזו (כמובן ללא התחייבות בשלב זה). התוכניות החדשות תיבדקנה על ידי ועדות אקדמיות שיאושרו על ידי המל"ג.

4. דרכים להתמודדות עם השלכות המתווה החדש על מעמדו של תחום הפסיכולוגיה במוסדות

האקדמיים בישראל

כאמור, הוועדה תדון בנושא זה ותציע דרכים להתמודדות עם השלכות המתווה החדש על מעמדו של תחום הפסיכולוגיה במוסדות האקדמיים בישראל. במסגרת עבודתה הוועדה תקיים מפגשים עם נציגי המוסדות. **מוסדות אקדמיים שמעוניינים להציע דרכים להתמודדות עם השלכות המתווה החדש על מעמדו של תחום הפסיכולוגיה במוסדות האקדמיים בישראל מוזמנים להעביר התייחסותם לנושא.**

העתקים:

חברי הוועדה לבחינת שינוי מתווה הלימודים בפסיכולוגיה
גב' מרב אברהמי, סמנכ"ל לעניינים אקדמיים ומזכיר מל"ג